

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

_____ О.Є. Грибанова

«_____» _____ 2022

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ, ДІТЬМИ, ЖІНКАМИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

галузі знань: 23 соціальна робота

спеціальності: 231 соціальна робота

освітньо-професійної програми: соціальна робота

Укладач: Сорокіна О.С.

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії соціальної
роботи та педагогічних дисциплін,
фізичного виховання

Протокол № 1 від “___” серпня 2022

Голова ЦК _____

О.В. Маловічко

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від “___” _____ 2022

Заступник директора з НМР

А.В. Ходаковська

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна	
Розділів – 4	Спеціальність 231 Соціальна робота	Рік підготовки: 3	
Загальна кількість годин - 90		6 -й	-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год	Освітньо-професійна програма Соціальна робота	14 год.	
		Практичні, семінарські	
	16 год.		
	Самостійна робота		
	60 год.		
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна робота з сім'ями, дітьми, жінками» є засвоєння знань щодо специфіки соціальної роботи з сім'ями, дітьми та жінками, які потребують допомоги, нормативно-правової бази та сучасних технологій її надання.

та бути **програмні компетентності (з ОПП):**

ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 9. Здатність до налагодження міжособистісної взаємодії.

СК 2. Здатність використовувати на практиці знання нормативно-правових актів соціальної роботи і соціального забезпечення.

СК 8. Здатність надавати допомогу і підтримку спеціальним групам клієнтів.

СК 10. Здатність до соціальної взаємодії у професійній сфері.

СК 12. Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.

СК 13. Здатність врегульовувати конфліктні ситуації шляхом надання комплексу соціально-психологічних послуг.

РН 2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі.

РН 3. Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності.

РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН 7. Застосовувати на практиці нормативно-правові акти з питань надання соціальних послуг.

РН 13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади роботи з різними групами населення

Тема 1. Клієнти соціальної роботи

Поняття «клієнт» у соціальній роботі, його статус. Особа та група як клієнт у соціальній роботі. Методологічні підходи до розгляду клієнта (психодинамічний, біхевіористичний, системний, статусно-рольовий). Еволюція поняття «клієнт» в соціальній роботі. Орієнтація на клієнт та його потреби. Особи та групи, що входять до клієнтів соціальної роботи (ті, хто знаходиться у скрутній життєвій ситуації, категорії осіб з залежностями, постраждали, біженці та мігранти та ін.).

Тема 2. Нормативно-правова база соціальної роботи з різними групами населення.

Нормативно-правова база роботи з різними групами населення. Державні стандарти надання послуг. Конституційні засади та гарантії. Закони України та підзаконні акти. Ратифікація міжнародних конвенцій. Трансформація законодавства в Україні та її особливості. Права та обов'язки сторін. Проблема соціальної відповідальності. Особливості діяльності державних органів на державному та місцевому рівнях. Діяльність міжнародних та неурядових громадських організацій.

Тема 3. «Групи ризику» та робота з ними.

«Група ризику» як окрема соціальна спільнота. Уразливість групи ризику, її статус, стигматизація, дискримінація та ексклюзія. Самоізоляція

членів групи ризику. Фактори, що сприяють формуванню «груп ризику». Категорії населення, найбільш чутливі до даних груп. «Група ризику» як ін-група. Соціальна взаємодія всередині групи ризику та її взаємодія з оточуючим середовищем. Діти членів групи ризику та їх життєвий сценарій.

Розділ 2. Соціальна робота з сім'ями

Тема 4. Соціальна робота з сім'ями з практиками насильства.

Види домашнього насильства, його прояви та наслідки в коротко-, середньо- та довготривалій перспективі. Профілактика насильницької поведінки. Фіксація акту насильства. Доказова база. Канали звернення по допомогу. Особливості поведінки та світогляду осіб, які зазнали насильства в родині. Соціальний супровід сімей, члени яких здійснюють акти насильства. Досвід соціальної роботи в Україні та інших країнах світу.

Тема 5. Соціальна робота з сім'ями, члени яких мають прояви пост-травматичного стресового розладу.

Пост-травматичний стресовий розлад та його прояви. Фактори, які сприяють розвитку пост-травматичного стресового розладу. Травма свідка. Діагностика пост-травматичного стресового розладу. Надання допомоги особам з пост-травматичним стресовим розладом. Вплив пост-травматичного стресового розладу на відносини всередині родини. Стиль життя осіб, які мають пост-травматичний стресовий розлад.

Тема 6. Соціальна робота з сім'ями, члени яких є наркозалежними.

Фактори, що сприяють розвитку наркозалежності. Правове регулювання допомоги особам, які страждають на наркозалежність та їх реабілітація. Профілактика наркозалежності. Взаємодія членів родини з особою, яка має наркозалежність. Соціальні наслідки наркозалежності. Програми допомоги особам та родинам, члени яких є наркозалежними. Протидія поширенню наркотичних засобів в Україні. Діяльність державних установ та громади.

Тема 7. Соціальна робота з кризовими сім'ями.

Поняття життєвої кризи, її концепції та прояви. Види криз та причини їх виникнення. Вплив соціального середовища на розвиток кризи та її подолання. Психологічні прояви життєвої кризи. Супровід родин, які знаходяться в складних життєвих обставинах. Світоглядні та нормативні засади надання допомоги кризовим сім'ям. Алгоритм роботи з кризовими сім'ями. Складові соціальної роботи (освітня, психологічна, посередницька). Корекція міжособистісних відносин.

Розділ 3. Соціальна робота з дітьми

Тема 8. Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантної поведінки.

Девіантна та делінквентна поведінка, передумови її формування. «Злочини без потерпілих». Поняття соціальної норми. Складові соціальної норми. Соціальні санкції та їх види. Теорії девіантної поведінки (психологічні, соціологічні, біологічні). Види девіантної поведінки. Адикції, їх види та прояви. Гендерний аспект адиктивної поведінки. Етапи розвитку адикцій. Технології корекції девіантної поведінки.

Тема 9. Соціальна робота з дітьми, схильними до суїциду.

Суїцид та суїцидальна поведінка у дітей. Ознаки суїцидальної поведінки. Концепції суїциду. Фактори, що обумовлюють суїцидальну поведінку. Вплив соціальних мереж на суїцидально поведінку дітей та підлітків. Профілактика суїцидальної поведінки та скоєння самогубств. Реабілітація осіб, які мають досвід здійснення самогубства. Шляхи допомоги особам, які мають намір здійснити самогубство. Статистика самогубств.

Тема 10. Соціальна робота з дітьми, які зазнали булінгу.

Концепція булінгу та його ознаки. Булінг як системна проблема. Види булінгу (фізичний, психологічний, економічний, кібербулінг). Співвідношення конфлікту та булінгу. Агресор та жертва в акті булінгу. Запобігання та протидія булінгу. Відповідальність за здійснення актів булінгу. Взаємодія сторін у ситуаціях, які супроводжуються булінгом. Консультативна допомога у ситуаціях, пов'язаних з булінгом.

Тема 11. Соціальна робота з дітьми, які мають ігрову залежність.

Гемблінг та фактори, що обумовлюють його виникнення. Види ігрової залежності. Вікова динаміка ігрової залежності. Профілактика ігрової залежності та місце у ній соціального працівника. Стадії розвитку гемблінгу. Соціальні та економічні наслідки гемблінгу. Практики та досвід надання допомоги дітям з ігровою залежністю. Повернення до ігрових практик. Допомога членів родини в подоланні ігрової залежності.

Розділ 4. Соціальна робота з жінками

Тема 12. Соціальна робота з жінками, які зазнали насильства.

Жінка як об'єкт насильства. Теоретичні пояснення насильства над жінками. Міжнародні конвенції та національне законодавство, які регулюють питання, пов'язані з насильством над жінками. Подолання наслідків насильства. Допомога та реабілітація жінок, які зазнали насильства. Насильство над жінками в зонах військових конфліктів. Публічна дискусія, пов'язана з насильством над жінками.

Тема 13. Соціальна робота з жінками-біженками.

Міграційні процеси та їх причини. Ситуації, пов'язані із загрозою для життя та здоров'я жінок-біженок. Діяльність кримінальних угруповань серед жінок-біженок. Особливості міграції жінок та жінок з дітьми. Законодавче забезпечення захисту біженців, зокрема жінок. Соціальні ризики жінок-вимушених мігранток. Організація соціальної роботи з різними категоріями біженців. Діяльність неурядових та міжнародних організацій з жінками-біженками.

Тема 14. Соціальна робота з жінками жертвами торгівлі людьми.

Феномен торгівлі людьми в сучасному світі. Види на напрям торгівлі. Країни, які є донорами та реципієнтами в актах торгівлі людьми. Соціальні передумови та стиль життя осіб, які стали жертвами торгівлі людьми. Рабство та його різновиди. Законодавство у сфері протидії торгівлі людьми. Напрями протидії торгівлі людьми. Реабілітація осіб, які мають досвід перебування у трудовому рабстві. Досвід України у протидії торгівлі людьми.

Тема 15. Соціальна робота з жінками-військовослужбовцями.

Законодавча база у сфері роботи з військово-службовцями та їх сім'ями. Участь жінок у несенні військової служби (досвід країн світу та України). Соціальні гарантії учасників бойових дій та членів їх родин. Організація соціальної роботи з жінками-військовослужбовцями. Адаптація жінок-військовослужбових, після завершення роботи у Збройних Силах України. Пенсійне забезпечення військовослужбових.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			сам.роб. інд.завд.
л		с/п	лаб.		
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади роботи з різними групами населення					
Тема 1. Клієнти соціальної роботи	6	2			4
Тема 2. Нормативно-правова база соціальної роботи з різними групами населення.	6		2		4
Тема 3. «Групи ризику» та робота з ними.	6		2		4
Разом за розділом 1	18	2	4		12
Розділ 2. Соціальна робота з сім'ями					
Тема 4. Соціальна робота з сім'ями з практиками насильства.	6	2			4
Тема 5. Соціальна робота з сім'ями, члени яких мають прояви ПТСР.	6	2			4
Тема 6. Соціальна робота з сім'ями,	6		2		4

члени яких є наркозалежними.					
Тема 7. Соціальна робота з кризовими сім'ями.	6		2		4
Разом за розділом 2	24	4	4		16
Розділ 3. Соціальна робота з дітьми					
Тема 8. Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантної поведінки.	6	2			4
Тема 9. Соціальна робота з дітьми, схильними до суїциду.	6	2			4
Тема 10. Соціальна робота з дітьми, які зазнали булінгу.	6		2		4
Тема 11. Соціальна робота з дітьми, які мають ігрову залежність.	6		2		4
Разом за розділом 3	24				16
Розділ 4. Соціальна робота з жінками					
Тема 12. Соціальна робота з жінками, які зазнали насильства.	6	2			4
Тема 13. Соціальна робота з жінками-біженками.	6	2			4
Тема 14. Соціальна робота з жінками комерційного сексу та жертвами торгівлі людьми.	6		2		4
Тема 15. Соціальна робота з жінками-військовослужбовцями.	6		2		4
Разом за розділом 4	24	4	4		16
<i>Усього годин</i>	90	14	16		60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Клієнти соціальної роботи	2
2	Соціальна робота з сім'ями з практиками насильства.	2
3	Соціальна робота з сім'ями, члени яких мають прояви ПТСР.	2
4	Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантної поведінки.	2
5	Соціальна робота з дітьми, схильними до суїциду.	2
6	Соціальна робота з жінками, які зазнали насильства.	2
7	Соціальна робота з жінками-біженками.	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правова база соціальної роботи з різними групами населення.	2
2	«Групи ризику» та робота з ними.	2
3	Соціальна робота з сім'ями, члени яких є наркозалежними.	2
4	Соціальна робота з кризовими сім'ями.	2
5	Соціальна робота з дітьми, які зазнали булінгу.	2
6	Соціальна робота з дітьми, які мають ігрову залежність.	2
7	Соціальна робота з жінками комерційного сексу та жертвами торгівлі людьми.	2

8	Соціальна робота з жінками-військовослужбовцями.	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правова база соціальної роботи з різними групами населення.	7
2	«Групи ризику» та робота з ними.	7
3	Соціальна робота з сім'ями, члени яких є наркозалежними.	7
4	Соціальна робота з кризовими сім'ями.	7
5	Соціальна робота з дітьми, які зазнали булінгу.	8
6	Соціальна робота з дітьми, які мають ігрову залежність.	8
7	Соціальна робота з жінками комерційного сексу та жертвами торгівлі людьми.	8
8	Соціальна робота з жінками-військовослужбовцями.	8
Разом		60

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання передбачає створення інтелект-мапи процесу надання фахової допомоги одній з груп населення в Україні або іншій країні світу (за вибором студента) за допомогою програмного забезпечення, яке є у вільному доступі

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань				Самостійна робота інд. завд.	Залік/ Екзамен	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)		Модульна атестація № 2 (30 балів)				
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4			
15	15	15	15	20	20	100

Розподіл балів у відповідності до видів робіт

Вид роботи	Оцінка за один захід	Кількість заходів	Разом
Участь у семінарському занятті	3	8	24
Проміжне тестування	5	4	20
Підсумкове тестування	8	2	16
Залікове тестування	20	1	20
Індивідуальне завдання	20	1	20
Разом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	

C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник для вчз / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. 2-ге вид., стер. Київ : Каравела, 2018. 368 с.
2. Полторак Л. Ю. Соціальна робота з різними групами клієнтів / Л. Ю. Полторак, Д. В. Сай. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 136 с.
3. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія / О. В. Борисова [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Луган. нац. аграр. ун-т. Київ: Кондор, 2019. 468 с.
4. Соціальна робота з молоддю : [бібліогр. список] / Від. наук. інформації та бібліографії ЗОУНБ. – Запоріжжя : ЗОУНБ, 2020. 130 с.
5. Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія / В. Поліщук, Н. Горішна, Г. Слезанська та ін. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 221 с.
6. Соціальний захист населення України : статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ: 2015. 130 с.
7. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практ. посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соціальної та політичної психології. Кропивницький : [Імекс-ЛТД], 2019. 220 с.

Додаткова:

1. Інтегрована програма з формування прихильності до АРТ у клієнтів ВІЛ-сервісних організацій та розвитку їх економічної самостійності. Частина II. Втручання з формування прихильності до АРТ. «Школа пацієнта» / А. Бойко, Н. Дмитришина, Н. Тюленєва. Київ : Поліграф плюс. 2017. 130 с.
2. Когнітивно-поведінкове втручання для зниження інфікування ВІЛ, ПСШ та вірусними гепатитами серед споживачів ін'єкційних наркотиків з використанням індивідуального консультування та кейс-менеджменту. Посібник із впровадження. Київ : Поліграф плюс, 2017. 145 с.
3. Паліативна допомога: інформаційний бюлетень / ВГО «Українська ліга паліативної та хоспісної допомоги. Київ: 2016. 40 с.
4. Сай. Д. В. Ціннісні засади соціальної роботи в Європейському Союзі. Актуальні питання суспільних трансформацій в Україні : безпековий та євроінтеграційний виміри / під заг. ред. Ю. В. Палагнюк, С. І. Шкірчака. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. С. 159–179.
5. Соціальний захист людей з особливими потребами : інформаційний збірник / Миколаївська обласна державна адміністрація ;

Головне управління праці та соціального захисту населення. Миколаїв, 2016. 58 с.

6. Сучасні тенденції розвитку соціального забезпечення та соціальної роботи в Європейському союзі. *Наукові праці : науково-методичний журнал*. Вип. 281. Т. 293. Педагогіка. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. С. 83–89.

7. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги ко-інфекція (туберкульоз/ВІД-інфекція/СНІД). Київ, 2015. 18 с.

8. Уроки для соціальних працівників по роботі з ВІЛ/СНІД/МБФ «Міжнародний Альянс по ВІЧ/СПІД в Україні». Київ, 2015. 36 с.

Інформаційні ресурси

1. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та жінками. URL: <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=197&notifyeditingon=1> (дата звернення 05.08.2022).

2. Соціальна робота з людьми з проблемами психічного здоров'я URL: <https://studfiles.net/preview/2427144/page:25/>. (дата звернення 05.08.2022).

3. Соціальна робота з різними групами клієнтів: конспект лекцій. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26478/1/Lek.pdf> (дата звернення 05.08.2022).

4. Сутність, принципи та завдання соціальної роботи з етнічними групами в Україні URL: http://www.nauka.com/2_KAND_2011/Psihologia/78.doc.htm. (дата звернення 05.08.2022).

5. Типове положення про відділення (групу) підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 31.08.2017 No 1385 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1182-17>. (дата звернення 05.08.2022).

6. Тюптя Л. Т. Система соціального обслуговування населення. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/sotsialna_robota_tyuptya_lt. (дата звернення 05.08.2022).

7. Усе, що ми знали про залежність, неправда : факти з лекції TED Talk URL: <http://life.pravda.com.ua/society/2016/03/10/209232/>. (дата звернення 05.08.2022).

Нормативно-правові акти:

1. Державний стандарт догляду вдома : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 13.11.2013 No 760 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13>. (дата звернення 05.08.2022).

2. Державний стандарт надання притулку бездомним особам : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 13.08.2013 No 5 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13>. (дата звернення 05.08.2022).

3. Державний стандарт соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13>. (дата звернення 05.08.2022).

4. Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 07.06.2017 № 956 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0806-17>. (дата звернення 05.08.2022).

5. Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів осіб зі стійкими фізичними, інтелектуальними та / або психічними порушеннями URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT2248.html. (дата звернення 05.08.2022).

6. Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 29.02.2016 № 198 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0432-16> (дата звернення 05.08.2022).